

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 20.-
za pol leta . . . 12.-
za tetri . . . 8.-
za en mesec . . . 2.-
za Nemčijo celotno . . . 20.-
za ostalo inozemstvo . . . 35.-

V upravnosti:

Za celo leto naprej . K 22.-40
za pol leta . . . 11.-20
za četrti . . . 5.-60
za en mesec . . . 1.-90
S pošiljanjem na dom stane na
mesec 2. L. Posamezne K. 10.-v.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III.
Rokopisi se ne vratajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74. —

Upravljalstvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6. —
Sprejemna naravnina, inserati in reklamacija. —
Upravnika telefona štev. 183. —

Današnja številka obsega 6 strani.

Slovanska politika v Avstriji.

Vsek, kdor ima količkaj vpogleda v avstrijske politične razmere, je na jasnem, da se je vsa avstrijska politika sukala okoli češko-nemškega vprašanja. Nešteto vlad in ministrstev se je razbilo ob rešitvi tega vprašanja. Vsa-ko parlamentarno delo se je ustavilo, ko je padlo v zbornici češko-nemško vprašanje. K temu važnemu vprašanju se je pridružilo tudi jugoslovansko vprašanje, katerega je jugoslovanska delegacija v zadnjih letih z veliko politično previdnostjo spravila v ospredje avstrijske politike. In tako sta avstrijskim Nemcem na potu dva velika kamna, ob katerih se nemška hegemonija avstrijske politike razbila. Ta situacija, kakoršna je danes na političnem obnebu, je silnega pomena za vsako redno in resno parlamentarno delo.

Vsi češki in jugoslovanski politiki morajo biti popolnoma na jasnem, da morata biti ti dve vprašanji vzporedno eno z drugim rešeni. »Nemška narodna zveza«, ki je dozdaj svojo pozornost v češko-nemško vprašanje obračala, opazuje z grenko trpkostjo, da smo mi tudi zrasli in močni postali, in da je postala rešitev jugoslovanskega vprašanja tako akutna, kakor nemško-češkega. In tako je prišlo do tega, da so avstrijski Nemci razdeljeni; sudetski Nemci in alpski Nemci imajo vsak svoj oreh. Kar zahtevajo Nemci na severu, to zahtevamo Slovani na jugu. Pravica za pravico! Zato morajo sudetski Nemci odnehati, ako nočejo, da mi svojih zahtev ne zvišamo. To tudi češki Nemci čutijo, zato so tudi v zadnjem času bolj mehki postali.

Zato je pa tudi tako nespametna politika onih ljudi, ki hočejo delati samo češko politiko. Sudetski Nemci ne bodo na škodo Čehov nikdar do kompromisov pripravljeni, ako ne vidijo, da za njih hrbotom naše težnje rasejo. Kdor torej dela samočeško politiko, deluje na združitev Nemcev, podpira njih vsemogočnost in škoduje sam sebi.

LISTEK.

„Zlata knjiga.“

»Mentor piše o „Zlati knjigi“ takole: »To je delo, ki obsega ob kratkem načela za življenje in delovanje ne samo vrlih Orlov, temveč sploh vse poštene slovenske mladine, ki hrepeni po krščanskih idealih. To ni dolgovezna razprava, iz katere bi se težko razbralo, kaj hoče prav za prav pisatelj povedati, ne; to so klene in jasne misli, vsekanke kakor v kamen, da jih vsak na prvi hip razume, takorekoč otipa. Knjiga je velikega vzgojnega pomena za vso idealno mladino. »Zlata knjiga« priskoči nekako na pomoč znanju katekizma in neizkušnosti mladine ter pojasnjuje v kratkih in jasnih potezah ter v novi obliki samo nekatere točke iz krščanske morale, ozirajoč se na praktične razmere slovenske mladine. Obsega devet poglavij. Posebno lepa so poglavja: V. Viteštvlo in neomadeževanje življenje. VI. Ljubezen do ljudstva in narodne dolžnosti Orla. IX. Orel in nasprotniki. Začenja se knjiga z berlom iz knjige Makabejev, ki zveni kot krasen preludij o junaštvu Makabejev, ki so, kot Orli svoje gnezdo, junaško in navdušeno branili svojo domovo in vero. Konec pa izveni v prelepem finalu, ki je potekel iz srca in peresa enega največjih Slovencev — knezoškoфа Antona Martina Slomška.

„Luč iz zapada!“

Na Portugalskem se godijo grozne in strahotne stvari — zveri v človeški podobi, slavilci Frančiška Ferrera, v imenu »svobodne misli« koljejo in požigajo po lizbonskih ulicah. Poročila kažejo s čim večjo jasnostjo, da se v Lizboni vršijo dogodki, kakoršni se niso niti ob francoski revoluciji. Ta poročila so tem verodostojnejša, ker jih prinašajo brez izjeme neklerikalni svetovni listi.

Kaj se godi?

Verolomna portugalska capinska soldateska in lizbonska sodrga, najeta od liberalcev in socialnih demokratov, mori duhovnike in redovnike, je zaprla vse cerkve in jih onečastila, mob in vojaki plešejo po oltarjih, zdaj pa jih že zažigajo, da se nad Lizbono valijo gosti oblaki dima. Na tisoče duhovnikov je poklanjih in mnogi so poginili v plamenih, veliko jih je v ječah. In kaj so ti duhovniki in te redovnice republičanom storile? Vodili so šole, stregli bolničem in hranili reveže. Jezuitov, ki so jih slavni portugalski artiljeristi s kanoni napadli, je v celi veliki Lizboni samo — 28! vodili so višjo šolo, na celem Portugalskem pa samo 269!

Zdaj pa so začeli vojaki cerkve demolirati. Sveti maše se ne bero — župniki ječe v ječah, odpravili so prisego. Na kolodvorih čaka na duhovnike, ki jih vojaki eskortirajo iz dežele, sodrga in napade z noži.

Celo liberalni pariški »Temps« in angleški listi se zgražajo nad temi grozodejstvi in s sam poslanik Francoske je moral v Lizboni poseči vmes, ko so hoteli zaklati neke duhovnike, francoske podanike.

Ne tako glasilo naše slovenske liberalne stranke, »Slovenski Narod«. On imenuje danes portugalska zverinska klanja »luč od zapada!« Njemu se spričo teh groznih umorov, ropov, požigov in nasilstev, spričo bogoskrustev na svetih krajinah in demoliranih cerkev na Portugalskem »dela dan« in zmagovalno vzklica: »Trhla stavba Rima se majje na vseh koncih in krajin!« Vriska se in topi veselja in hvali portugalske morilice in barabe.

To je svobodna misel liberalizma! Slovensko ljudstvo! Tu naši liberalci z vso jasnostjo izdajajo, kaj bi storili, če bi prišli pri nas do vlade.

Demolirali bi cerkve, jih oropali, duhovnike poklali in onečastili naše olтарje! Tako je bilo na Francoskem, tako delajo liberalci danes na Portugalskem. Na shodi se liberalni kandidati lažejo, da niso zoper cerkve in vero, v »Narodu« pa umore in zločinstva imenujejo **luč iz zapada!** Liberalci se ponujajo te dni našemu dolenjskemu kmečkemu krščanskemu ljudstvu, da bi ga njihov človek Gangl, glavni urednik lista, ki je povzdigoval Ferrera in revolucijo, zastopal v državnem zboru. **Ali bo naš pošteni krščanski Dolenjec volil za stranko, koje glasilo glasno odobruje umore duhovnikov in požige cerkev?**

Nikoli se to ne bo zgodilo! Liberalni kandidat za Belo Krajino bo 18. oktobra izvedel, da se slovenskemu ljudstvu taka stranka le studi in z glasovnicami v roki bo sijajno pokazala, da pris nas ni nobenega prostora za slavilce Portugalcev!

Zasedanje delegacij.

Sinoč ob pol 6. uri zvečer je imela avstrijska delegacija svojo prvo sejo. Navzoči so bili vsi skupni ministri in Bienerth. Sejo otvoril starostni predsednik dvorni svetnik pl. Czyhlarz, ki imenuje dva začasna zapisnikarja. Delegat Seitz je izjavil, da zborovanje delegacije ni zakonito in da pomenja kritike ustave, ker niso bili delegati izvoljeni. Izjavil je, da zato protestira in da bodo socialni demokratje v državnem zboru izvajali posledice. Dr. Kramař je v imenu »Slovenske Unije« izjavil, da bi bilo prav, če bi bila vlada pustila voliti delegacije. Starostni predsednik dr. Czyhlarz je naglašal, da proti zakonitosti sedanjega zasedanja delegacij ne more nastati nikakdovm.

Plojevo in Masarykovo pogorišče. Brinjski dvorni svetnik dr. Ploj in pa Masaryk bi bila grozno rada postala predsednika delegacije. Posebno Ploj je obračal vodo na svoj mlin. Po listih je pustil namreč opozarjati, da on, brinjski gospod, še živi in da bi bil ravno tako poslušen in uslužen vladni službi, kakor takrat, ko je mešetaril tu in tam za Hribarjevo glavo, če bi ga slovenski delegati izvolili za predsednika avstrijske delegacije. Plojeva želja, na-

tisnjena po časnikih, seveda tudi ni dopustila več mirnega spanja c. kr. vseučiliškemu realistu Masaryku, ki je tudi zapiskal, da bi bil za to, za kar je sposoben brinjski gospod, sposoben tudi on. Ampak slovanski delegati so pač čeli lepi pesmici, s katerimi sta c. kr. gospoda snubila delegacijsko predsedniško mesto, oba gospoda sta dobila lični košarici. Slovanski delegati so se muzali, si mislili svoje in poverili predsedniško mesto načelniku »Poljskega kola« Glabinskemu, ki je bil tudi izvoljen. Ploj in Masaryk ž njim pa lahko beležita eno pogorišče več v svojem pogorišču polnem političnem življenju.

Glabinskijev govor.

Soglasno izvoljeni predsednik — med 49 glasovi jih je dobil namreč 48, ker sam ni volil — Glabinski se zahvali za čast, ki se je podelila z izvolitvijo njemu in njegovi stranki. Spominja se cesarjeve osemdesetletnice, osemdesetletnice tistega vladarja, ki ljubi in skribi za vse narode, za ustavne naprave države, kraljestev in dežela. Z navdušenimi živio-klici cesarju konča svoj govor. — Za podpredsednika je bil izvoljen dr. Baerreither. Aehrenthal je predložil delegaciji predloge in poročila skupne vlade, nakar so izvolili odseke, ki so jim nakazali vladne predloge.

Ogrska delegacija

je izvolila za predsednika delegata Langa, za podpredsednika pa grofa A. Zichyja. V imenu neodvisne stranke se je izjavil za odpravo delegacij grof Baththyany. Khuen je odgovoril, da se je sedanja delegacija konstituirala tako, kakor se je konstituirala prva delegacija.

Dr. Šusteršič

je odklonil letos bosenski referat, ker mu delovanje v kranjskem deželnem zboru ne pripušča intenzivnega dela v kateremkoli odseku. Zato je tudi odstopil svoj mandat v odseku za zunanje zadeve češkim agrarjem in je tako prišel na njegovo mesto podpredsednik državnega zabora Antonin Zazvorka. Bosenski referat pa bode vodil v teh razmerah to pot dr. Ploj.

Rdeča knjiga.

Aehrenthal je predložil v rdeči knjigi delegacijam 201 akt glede na bosenko krizo. Rdeča knjiga objavlja veči-

Odprom kar na slučaj stran 57. Tu stoji:

»Kaj mora Orel storiti, da ne pojema in ugasne vnetost za dobro stvar?«

»Da vnetost za dobro stvar ne pojema in ugasne, se mora Orel:

Redno in marljivo udeleževati društvenega življenja in delovanja;

Vse svoje dolžnosti vestno izpolnjevati in tudi najmanjših ne zanemarjati;

Rad moliti, da bo vedno rastel v milosti.«

Kdo ne bo tukaj opazil onega ritma misli, ki je eno glavnih umetniških sredstev lirične poezije? Lepo in primerno izbrano je tudi berilo v začetku in na koncu knjige.«

»Dolenske Novice« objavlja v svoji 17. številki o »Zlati knjigi« sledično oceno: »Zdi se nam, da smo zadnjici nekoliko premalo izpregovorili o »Zlati knjigi« v našem listu, zato hočemo to danes nadomestiti. »Zlata knjiga« je spisana v prvi vrsti za našo mladeničko organizacijo, za slovenske Orle; toda videti je, da pisatelj ni imel pred očmi samo Orlov, ampak slovenskega mladeniča sploh. Z »Zlato knjigo« je dal g. Terseglav slovenskemu mladeniču v roke nekak »Vademecum« za življenje. Vse kar potrebuje mladenič v svojem življenju, da postane verezen, značajen slovenski mož, vse to najde v tej res zlati knjigi. V devetih poglavjih so rešena vsa življenjska vprašanja slovenskega mladeniča, kratko, toda jedrnato, globoko premi-

šljeno. Orel naj spoštuje in dejansko ljubi Boga, ljudstvo, neomadeževano življenje, ljubi naj tudi nasprotnika, mu pomaga v vsaki potrebi in stiski, ga brani proti neopravičenim napadom in obrekovanju, skuša na pravo pot spraviti in zanj iskreno in odkritočeno moli, preganja naj pa z vso odločnostjo delo sovražnikov Kristusove vere, Cerkve in duhovštine. Najbolj mora Orel spoštovati slovensko ženo in mater, biti pravi vitez v mišljenju in življenju; ogibati se mora v narodnem oziru mlačnosti in sovraštva do drugih narodov, skrbeti mora tudi za tellesno zdravje, biti usmiljen do revežev in trpinov. Izbrana vrsta najlepših naukov za pošteno, krščansko življenje! In da ima mladenič tudi živ zgled, kako mu je ljubiti Boga in domovino, ima takoj v začetku berilo iz knjige Makabejev o njihovih bojih za čast božjo in ljudstva srečo, k sklepu pa nekaj odломkov iz spisov slovenskega škofa Slomška. Tako ima slovenski mladenič v »Zlati knjigi« res najboljši kažipot, najboljšega vodnika za na pot v življenje, katero je dandanes polno bojev in napadov od najrazličnejših strani. Ce bo segel vsak mladenič po tej knjigi, jo dobro preštudiral in si tudi po njenih naukah uravnal svoje življenje, potem bo naš narod v kratkem res eden prvih narodov na svetu, naše ljudstvo povsod spoštovano. Naj bi ne bilo slovenskega mladeniča, ki ne bi imel te knjige!«

noma ze stare stvari, kako se je anektilala Bosna, zapletljaje, ki so nastali zaradi krize, turški bojkot in o izpremembi berolinske pogodbe.

Vlčnjeva knjiga

obsegata letno poročilo o delovanju mornarice leta 1908. Iz velezanimivega, obširnega dela posnamemo, da naglaša mornariška uprava potrebo zgradbe dreadnoughtov, da ne zastanemo preveč za drugimi velevlastmi. V mornarici je služilo leta 1908 v sicer 14.307 mož v prezenčni službi, 8059 v rezervi, 2403 v nadomestni rezervi in v mornariški brambi 5165 mož. Častnikov je bilo 772. Za mornarico so izdali Angleži 776.868.000, Američani 605.953.812, Francozi 303.936.086, Nemci 399.000.000, Italijani 150.477.188, Rusi 240.000.000, Japonci 202.000.000, Avstro-Ogrska pa 57.000.000.

Izboljšanja vojakom.

Leta 1910 in leta 1911 hoče vojna uprava zvišati zajtrk za 2 h dnevno, kakor tudi dnino. Prostakom se zviša dnina za 4 h dnevno in bo znašala 16 h, poddesetnikom za 4 h in bo znašala 24 h, desetnikom za 6 h in bo znašala 36 h, četvordjem za 8 h in bo znašala 48 h, ki služujejo prostovoljno čez na-vadno službeno dobo, za 20 h na 80 h. Zviša se tudi dnina invalidom.

Cesar

sprejme danes opoldne slovesno delegacijo. Ob treh popoldne poroča Aehrenthal v odseku ogrske delegacije za zunanje zadeve.

Svobodomiselne orgije na Portugalskem.

Svobodomiselna ljubljanska časnikiarska deteljica od »Naroda« dol do »Učiteljskega Tovariša« ima zdaj svoj velik praznik. Slavi in povzdiže v nebo svobodomiselne morilce in onečaščevalce duhovnikov in redovnikov in redovnic na Portugalskem. Skrbeti hočemo, da izve vse slovensko ljudstvo, kdo da so tisti, ki pri nas slave portugalske svobodomiseline liberalne in socialnodemokraške morilce in s svojo pisarijo tako dokazujojo, da se strinjajo z njimi. O junaštih portugalskih svobodomiselnih vitezov morije so došla še sledeča poročila:

Umorjeni redovniki.

Poslanik svobodomiselne francoske republike v Lizboni potrja, da so umorili svobodomiseli ponoči od 6. do 7. t. m. francoskega državljan Lazaria patra Frague in dva portugalska lazarista. Truplo umorjenega misjonarja so vrgli najbrže v reko Tajo.

Napad na samostan.

Svobodomiseli so lagali, da so streljali na vojake iz samostana Quelhas jezuiti. Zdaj morajo sami priznati, da so na zbesnele vojake streljali municipalni gardisti. Nekega patra, ki je bežal preoblečen v kmeta, so duhovske krvi žejni svobodomiseli umorili. Zapri so več jezuitov, ne da bi jim mogli očitati najmanjšo krivdo.

Republičani proti portugalskim svobodomiselnim orgijam.

Republičanski »Temp« ostro obsoja jakobinsko početje portugalskih republičanov. List piše, da bi antiklerikalizem ne smel biti republikanski

program in da ni prav, ker zdaj zapi- rajo samostane.

Napad na Castra.

V stanovanje nekdajnega voditelja rojalistov Castra so vdrli ponocni svobodomiseli, ki so bili oboroženi z nožmi. Po hiši so vse oplenili. Končno so telefonično pozvani republičanski tribuni odpravili sodrgo.

Z nožmi na redovnike.

Lizbonski kolodvor je oblegala rječa sodrga, ko so dohajali z vlaki z dežele po vojakih pragnani redovniki v Lizbono. Sodrga je napadala redovnike z nožmi. Druge podrobnosti še niso znane.

Svobodomiseli razdirajo cerkve.

Sodrga je pričela napadati v Lizboni tudi svetno duhovščino, ki se je zato poskrila. Vojaki so streljali na Santo cerkev in jo oplenili.

Umor katoliškega časnika.

Svobodomiseli so zahrbno ustreli glavnemu uredniku katoliškega lista »Portugal«, ker so bili jezni nanj zaradi odkrite pisave njegovega lista proti framasonski svojati.

Francoski svobodomiseli proti portugalskim.

Francoski vladni ne more najhujši ateist predbacivati, da bi ne bila brezverska. Ampak celo francoski lizbonski poslanik je moral posredovati zato, da izpuste iz zapora več Francozo, ki so jih zaprli portugalski svobodomiselnii republičani. Tri francoske redovnike je moralno portugalsko svobodomiselstvo v svojo veliko žalost izpustiti na svobodo.

Proti jezuitom.

Portugalska vladna je sklenila izgnati jezuite. Premoženje jezuitov je moderna tatarska svobodomiselna svojat zaplenila. Svobodomiseli so po svojih listih lagali, da je na Portugalskem silno veliko jezuitov. Resnica je pa, da so imeli jezuiti na Portugalskem 117 patrov, 56 klerikov in 69 bratov. V Lizboni je bilo zgolj 28 patrov, 8 klerikov in 28 bratov »Družbe Jezusove«.

Dim nad Lizbono.

Berolinski »Lokalanzeiger« poroča, da pokriva Lizbono gost dim. »Lokalanzeiger« in londonski časopisi sodijo, da svobodomisela sodrga začiga cerkev in samostane ali pa da se je morebiti bila nova poulična bitka, med katero so bombardirali in tako začigli hiše.

Italijanski republičani groze.

Republičanski italijanski poslanec Faustnix je zagrozil, da bo sledila portugalski španska republika, potem pa ostale romanske države. Misli je seveda na Italijo.

Kralj Manuel

se po najnovejših poročilih ne naseli na Angleškem, marveč vstopi v nemško državo.

O položaju na Balkanu.

Ako se na orijentu zakotali kamen po strmini, potem ga je tako težko ustaviti, ravnotako pa tudi povedati naprej, kam teče. Senzacijsko poročilo o turško-romunski vojni pogodbi je presenetilo marsikoga in bilo je povod novim korakom balkanskih držav. Naslo se je obliko, v kateri so se združile v takozvani balkanski zvezni tri slovanska kraljestva, kar bi naj tudi

Grško spodbudilo k napadu. Na drugi strani se je z vsem tem nudilo priliko, da se je dolžilo Turško zvezu z avstrijsko-nemško in italijansko trozvezo, vsled katere bi bile Francoska, Rusija in Angleška upravičene, da nastopijo proti Turški, kar bi bilo seveda zanj skrajno neugodno. Nato se je strašilo po časopisu z navidezno odklonitvijo posojila Turški v Parizu in Londonu, kar je imelo zopet za posledico, da je iskal turški finančni minister Džavid-bej pomoči v Nemčiji in Avstriji. — Pri vsem tem pa je bilo zelo veliko komedije in zlasti na Dunaju so imeli dovolj volj vzrok, da niso bili takoj sprejemljivi napram prijateljskim snubitvam Turške, kakor so Turki že želeli. Kdor ponuja svoje prijateljstvo za denar, pač ne more vzbujati dovolj verodostojnosti in se ga mora sprejemati z vso previdnostjo. Med tem pa se je že pokazalo, da pariške grožnje nikakor niso bile resne. Saj se je ravno francoska vlada v trenotku, ko je francosko časopisje zabavljalo proti verolomnim mladoturkom, na tistem dogovorjala z velikim vezirjem Haki-pašo in na tistem sklepala z mladoturki nov pakt. Danes je ta pakt tako gotov, kakor da bi bil že podpisani. Turška dobri 160 milijonov frankov od neke francoske bančne skupine, za kar zastavi svoje carinske dohodke v Carigradu. Nadzorstvo nad vso to kupčijo vodi turško nacionalna banka, ki jo je ustanovil Džavid-bej in v česar upravo bo vstopilo nekaj zaupnikov pariskih bankirjev in vlade. Vsega denarja pa turška vlada tudi ne bo dobila izplačanega. Turška namreč kupi od Francoske dve oklopni križarici II. razreda, dalje večje število topov in oklopnih plošč za utrditev morskih ožin, da ne bi mogla udreti v Bospor v predstoječi vojni nobena moč, n. pr. Rusija. — Tega se seveda nikakor ni treba bati, ker je Rusija v trenotku na morju akcijsko še nesposobna in ker je le malo verjeti, da bi se vmešaval kakšna druga velevlast v vojno, ki mogče nastane med Turško in Bulgarijo, Srbijo in Črnogorou na severu, z Albanijo na zahodu in z Grki na jugu. V Atenah, kjer zopet razumejo enkrat evropsko politiko, so se hipoma razvneli, ko so začeli pisati pariški listi proti Turški. Sedaj je ugoden čas, so mislili Heleni, ki so postali že tako bojeviti, da se računa v Carigradu na napad Grkov. V Atenah zopet mislijo, da bodo Bulgari takoj udarili, toda kdor pozna orient, dvomi nad tem. Seveda postane za Turke zelo neugoden položaj, ako se vstaja v severni Albaniji razširi. Da bi se pa kaj moglo gotovega reči o bodočnosti, tega še danes ni mogoče. Mogoče nas presenetijo v prihodnjih dneh že popolnoma nepričakovani dogodki.

POVRNITEV GRŠKIH KRONSKIH POSESTI DRŽAVI.

Atene, 12. oktobra. Prestolonaslednik Konstantin je sporočil vladni, da se prostovoljno odreka pravicam do velikih posesti v Manoladi in Peloponezu, tako da so ta posestva postalata zopet državna last. Prebivalstvo omenjenih okrajev je v mnogih resolucijah in hrupnih demonstracijah to že večkrat zahtevalo.

IZGRED NA UNIVERZI V ATENAH.

Atene, 12. oktobra. Pri otvoritvi predavanj na univerzi je prišlo med

dijaštvom in novoimenovanimi profesorji do izgredov. Dijaki so zabranili vstop v dvorano za predavanje asistenta ženske klin. Šalkospoulos in profesorji za očesne bolezni Delaportasu. Dijaki so sklenili, da bodo preprečili vsako predavanje novoimenovanih profesorjev ter zahtevajo, da se uveljavijo na vsečilišču zopet prejšnje razmere.

Dnevne novice.

+ **Kranjski deželni zbor.** Finančni odsek je rešil več računskih zaključkov in predlog. Upravni odsek zboruje dne in obravnava cestni zakon. Prihodnja seja finančnega odseka je v torek, seja deželnega zabora pa bo prihodnji teden.

+ **Strah pred volivci.** Včerajšnji Narod očita kandidatu S. L. S., da se boji prirediti javen shod v Novem mestu. Da se pomiri dotični dopisnik, mu povemo na uho, da bo v kratkem shod volivcev in samo teh v Novem mestu, in če je dopisnik sploh volivec, dobri gotovo tudi on vabilo. Toliko, da se ne bo brez potrebe razburjal. Sicer pa je profesor Jarc že imel shode v Novem mestu in je rodom Novomeščan. Tako delavnega moža kot je profesor Jarc ni treba biti strah pred volivci.

+ **Portugalski dogodki** so gospode, ki vodijo »Slovenski Narod« spravili v tako ekstazo, da postavljajo vso vsakdanjo logiko na glavo. Tako je neki v fabriciranju uvodnih člankov očvidno že zelo malo izurjen človek v včerajšnjem »Narodu« postavil trditev, da je bil »Slovenec zvezan s pastorjem Hagemannom. Liberalcem se je začelo, kakor se zdi, močno vrneti v glavi.

+ **Štajerski slovenski liberalci** se v »Narodnem Dnevniku« 12. t. m. ponujajo — nemškim nacionalcem, ker si žele napredne deželnozobrske večine kakor so svojčas bili na Kranjskem v škodo narodu in začasno korist liberalizmu združeni Slovenci z Nemci. Štajerski liberalci zato slovensno in officiellno odpovedujejo njihovo itak zelo skromno »sodelovanje« pri slovenski obstrukciji, češ, »stališče slovenskih naprednjakov (!) na Spodnjem Štajerju je, da ne morejo več iz načelnih nitij iz narodnih (figovo perot) ozirov podpirati slovenske obstrukcije v Gradcu!« Tako se prodajajo Nemcem kakor vlačuge in o tem se javno pišejo. Ampak hvalabogu da se nobeden ne zmeni za te pajace.

+ **Lep stric** mora biti celjski poslanec dr. Negri, ki je te dni v Celju pred komaj sto volivci in nevolivci govoril o slovenski obstrukciji v štajerskem deželnem zboru. Dejal je, da se Slovenci ne smejo sklicevati na češke Nemce, ki tudi zahtevajo avtonomijo, češ, med češko Nemčijo in Slovenijo ni nobene primere, ker se »lahko z enim samim najmanjšim trgom na nemškem Češkem da kupiti cela Slovenija«. Pozval je tudi deželni zbor, naj striže podpore Slovencem in ne Nemcem in končno očital Slovencem »Landesverrath«. — Mož bo čez sto let gotovo prišel v kak muzej.

+ **Čenstohovsko afro** izrabljajo naši liberalni listi po svoji starci navadi. Mi smo to afro že pojasnili in rezultat nepristranskega razmotrivanja je ta, da se je med delom Pavlinec v Čenstohovi ugnjezdila korupcija večji del zato, ker ni imela Cerkev vsled av-

ja, obleči se tudi ti in poišče onega vašega velikega duhovnika Cirila, ki tudi ljubi to dekllico. Povej mu vse, kaj se je zgodilo in mu naroči, da naj poišče kako skrivno bivališče med kristiani zanj in za njeno tovarišico, ako jo hoče obvarovati velike nevarnosti; vsaj toliko časa, da odpotujeta z ladjo daleč proč od Rima. Kaj praviš k temu mojemu načrtu, moja libijska priateljica?«

»Mislim, da je dober, vendar ne še dovolj dober,« odgovori Nehušta. »Moje mnenje je, da odidemo skupno z vašo gospo takoj, kajti kdo more povedati, kedaj spuste pse za našim sledom?«

»In kaj praviš ti, Mirijam?« vpraša Gal.

»Jaz? Oh! hvaležna sem ti za tvojo skrb in pravim: Skrijmo se kamor hocete, samo da se rešim pred Domicijonom.«

X X X

Dve uri pozneje je sedel tesarski mojster Septim pri kosi v svoji sobi nad delavnico. Žuljave so bile njegove roke in prah njegove obrti se mu je nabral na njegovi sivi bradi in po obliki, tako da bi na prvi pogled v njem nikdo ne spoznal onega Cirila, ki je bil škof in vodnik kristjanov v Rimu. Neka ženska je vstopila v sobo in mu je zašepnila nekaj v uho.

»Oh, mati,« odgovori deklica, po usmiljenju božjem in s pomočjo te Nehušte, o kateri sem ti toliko pripovedovala v nekoga drugega sem utekel Domicijanu in se vračam sem k tebi svobodna in neomadeževana.

»Pojasni mi vso stvar,« je rekla Julija, »kajti vse se mi zdi preveč neverjetno.«

In Mirijam ji je pripovedovala o vsem, kar se je zgodilo. Ko je končala, je Julija rekla:

»Dasi je ta Mark pogon, je vendar mož plemenitega srca in dobrí Bog naj mu vse poplača.«

»Da,« je rekla Mirijam in vzduhnila, »Bog naj mu povrne, le to želim, da bi mu tudi jaz mogla skazati se hvalenzo.«

»Moja želja pa je,« pripomni Nehušta, »da bi Mark ušel kazni, ki mu jo brez dvoma naloži Domicijan, ako ga zaloti.«

Ravno tedaj se je vrnil Gal in nju mu so povedali celo zgodbu iznova.

»Toda nevarnost še ni odstranjena; Domicijan ne bo miroval. Najbolje bo za Mirijam, da odpotuje. — No o tem se še pomenimo. Sedaj pa treba da se pokrepčamo.«

Odšli so in zajutrkovali, vendar je bil Gal ves čas zelo tih, kakor je bila vedno njegova navada, kadar je kaj premisljeval. Naenkrat vpraša:

»Povej mi, Mirijam, ali je videl kdo tebe ali two spremljevalko ko sta vstopili v mojo hišo?«

»Ne, mislim da ne,« je odgovorila, »kajti vrata dvorišča so bila napol odprta in sužnja se še ni povrnila.«

»Dobro,« je rekla. »Kadar se povrne, jo odpošljem na kako dolgo pot.«

tokratizma ruske države, ki se v vse vrtika, toliko vpliva na pavlinski red, da bi bila vzdrževala disciplino in poseglja vmes z reformami, kadar se je pojavila kaka napaka. Sosebno menih Maczoha ima na vesti ruska vlada, ki ga je proti volji večine menihov protežirala in s katerim je ruska polica delila tatvine in rope! Sami nepri-stranski pravoslavni ruski teologi so že opetovano grajali vladni sistem na Ruskem, ki ni korumpiral samo katoliških Pavlincev v Censtohovi, ampak tudi pravoslavno meništvo, tako da so samostanski škandali v Rusiji sploh na dnevnem redu. To je resnica, kakor je resnica tudi to, da se je ruska vlada od nekdaj upirala in preprečevala vsako cerkveno reformo, ki je prišla iz Rima! Končno pa se lemparij izgnanega meniga brez poklica Maczoha in par njegovih sobratov ne sme pripisovati na rovač celemu katoliškemu duhovništvu, kakor se ne more katoliškega duhovništva obdolžiti, če je v Rimu neki duhovnik umoril in oropal drugega duhovnika ali če je dalmatinski župnik Tomašević ubil svoje nezakonske otroke. Statistika jasno dokazuje, da izkazuje ravno katoliški duhovniški stan najmenj zločincev, grehi so se pa med njim vedno dogajali — celo kmalu po Kristusovi smrti in tudi med apostoli je bil že Judež. Sicer pa se bo žalostna censtohovska zadava uredila in poljski škofi so, na čelu jih kardinal Pucyna, storili v Rimu pri kuriji korake, da se Censtohov Poljakom ohrani kot narodno in versko svetišče, škoda povrne, samostan pa Pavlincem vzame in izroči posvetni duhovščini. Vodil bo odsej samostan kanonik Mihalski — če bi pa postavili za voditelja kakega liberalnega advokata, bi najbrže še tisto izginilo, kar je pustil Maczoh!

+ Cesare VII. je gotovo zelo originalen mož, ki se včasih zelo hudo zaleti in pol sveta razburi, časih pa tudi prav pove, da se marsikateremu po zasljenju nos pobesi. 11. t. m. je slavila berolinska univerza svoj jubilej in nastopil je seveda kot prvi cesar Viljem II. z govorom, v katerem je poslušalce prijetno iznenadil z novico, da je zbral pri dobrih prijateljih deset milijonov mark za univerzo. Viljem je vendarle imeniten dečko, čeprav ga socialisti tako napadajo.

+ »Zgodovina slovenskega naroda, I. zvezek, ki jo je spisal dr. Jožef Gruden in jo je izdala zdaj »Družba Sv. Mohorja v Celovcu«, je pač po svoji kakovosti edino delo te vrste med Slovenci in znači v tem oziru višek vsega, kar se je o tem med nami dozdaj pisalo, tembolj, ker je obenem spisana za ljudstvo in bo gotovo tudi močno utrdila narodno zavest med najširšimi sloji. Zato bi pa bilo tako v prid temu znanstveno tako znamenitemu delu kakor v prid naše lepe »Mohorjeve družbe« želeti, da bi se bila obrnila večja pozornost na zunanjem opremo knjige, da bi se bilo skrbelo za več dobrih in raznovrstnih ter poučnih slik in da bi bil tisk lepši. Naj se to pri prihodnjih zvezkih popravi, obenem pa moramo reči, da ne umevamo, zakaj naj bi se nadaljevanje »Zgodovine slovenskega naroda za eno leto prekinilo, kakor se napoveduje? Delo naj se vsako leto zapovrsti izdaja, ker je zelo važno in se nestrpo pričakuje, potem pa naj se lepše opremi in polaga veliko skrb na slike, katerih naj bo več in

lepše! To smo opomnili z najboljšim namenom in z željo, da se upošteva.

+ **Dobering** toži v celovških »Freie Stimmen«, da je spor med alpskimi in sudetskimi Nemci res velik. Pove tudi razlog: sudetski Nemci so za narodno avtonomijo, alpski pa proti, ker se boje Slovencev na Štajerskem in Koroškem. Čimveč zahtevajo Nemci na Češkem, temveč lahko Slovenci na jugu. Dobering to obžaluje, upa pa, da se bo vendarle sporazum dosegel in spominja na enega po njegovem mnenju najbistroumnejših alpskih nemških voditeljev, rajnega Moritza von Kaisersfeld: »Wir haben keine Lust uns einzeln aufspeisen zu lassen.« — Za informacijo.

— **Razdeljevanje plemenskih krav po znižani ceni.** Deželni odbor kranjski bo sporazumno s c. kr. kmetijsko družbo še letos razdeljeval plemenske krave pincgavske, montafonske in simodolske pasme. Prošnje je vlagati do 20. oktobra pri deželnem odboru ali pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani. Oziralo se bo po možnosti na morebitne želje glede starosti, cene itd. Prosilci se morajo v prošnji izrecno zavezati, da odkazane jim živali ob določenem času na deželni pristavi v Goričanah pri Medvodah prevzamejo, ker bi se sicer krmile krave na njihove stroške. Ob prevzetju je položiti kupnino, to je dve tretjini nakupne cene. V slučajih posebne potrebe se bo dovolilo plačevanje v največ treh letnih obrokih. Take želje je v prošnji izrecno omeniti. Zadruge, kmetijske podružnice in občine morajo v prošnjah navesti, kdo krave prevzame v reju.

— **Razdeljevanje plemenskih bikov po znižani ceni.** Deželni odbor kranjski je sporazumno s c. kr. kmetijsko družbo že odredil nakup plemenskih bikov simodolske pasme. Prosilci, katerih prošnjam za bike te pasme se je ugodilo, se v kratkem obveste, kdaj in kje morajo živali prevzeti. Plemenski biki pincgavske in montafonske (sive) pasme se razdele tudi še to jesen. Prošnje je vložiti do 20. oktobra 1910 pri deželnem odboru ali pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani. Prosilci iz krajev, kjer so živinorejske zadruge, naj prosijo potom zadrug. Zadruge, kmetijske podružnice in občine naj navedejo, kdo bika prevzame v reju. Tudi prosilci iz okrožij, za katera je določena pincgavska in siva pasma, ki so letos že prosili za plemenske bike, naj prošnje ponove ali izjavijo, da stare prošnje vzdržujejo.

— **Višja dekljiška šola v Novem mestu.** V pondeljek, dne 19. t. m. so prevzele šolske sestre de Notre Dame v Št. Mihelu višjo dekljiško šolo v Novem mestu. Po sv. maši je blagoslovil prošt dr. Elbert v ta namen kupljeno in prizeleno hišo, ki je bila svoječasno last nemškega vitežkega reda. Slavnosti so prisostvovali: okrajni glavar baron Rechbach, predsednik krajnega šolskega sveta Karel Rosman in šolski vodja deške šole p. Gothard Podgoršek in veliko občinstva. Letos se je otvoril že 7. razred; prihodnje leto sledi 8. razred. V doglednem času se šola, ki je bila v Novem mestu skrajno potrebna, izpremeni v meščansko šolo. Načelnik krajnega šolskega sveta Karel Rosman se je kot zastopnik občine za zadevo jasno zavzel. — Na šoli delujejo sledeče učne osebe: s. Marija Kostka Kušar kot voditeljica, s. Marija Ambrozija

govorila, »in angelj me je pripeljal k vam.«

Nato so mu povedali vse, kar se je zgodovalo in kako je Mirijam iskala začetnika pred Domicijanom. On pa jo je gledal in gladil svojo brado.

»Ali znaš kaj delati?« jo vpraša. »Kaj koristnega, mislim? Vendar to je morebiti nespametno vprašanje, ko vem, da se ženske ne uče nobene obrti.«

»Da, jaz sem se naučila obrti,« odgovori Mirijam in zarudi. »Nekdaj sem delala kipe in čula sem celo, da je vaš cesar Neron enemu izmed mojih kipov skazoval posebno čast.«

Skof se glasno nasmeje. »Cesar Neron! No, tega blaznega človeka ni več, torej ne govorimo o njem. Vendar sem čul o onem kipu; celo videl sem ga; bil je podoben Marku »Srečnemu«, ali ne, in izvrstno delo? Toda naši ljudje ne delajo takih stvari, mi smo obrtniki — ne umetniki.«

»Obrtniki bi morali biti umetniki,« opomni Mirijam.

»Morda, vendar navadno niso. Ali misliš, da bi lahko oblikovala sestrelke?«

»Prav rada, samo ako bi ne bilo treba delati vseh po enem vzorcu.«

»Potem lahko pokažem kraj, kjer si lahko služiš svoj vsakdanji kruh po polnomu na varnem.«

Zorko, gdč. Pia Gaudini kot učiteljici in Ignacij Hladnik kot učitelj petja.

— **Kaj pa to?** Na Dunaju se je pod pokroviteljstvom presv. prestolonaslednika zbral komite, da postavi spomenik Rudolfu habsburškemu kot ustanovitelju naše monarhije in dinastije. Med udi je pet sedaj slavno vlačajočih ministrov, tudi gg. Bienerth & Bilinski, naša znana priatelja. V gmotni namen razpošiljajo te dni loterijske srečke po kroni. Na obratni strani teh srečk — prva je seveda samonemška — se naznana vlečenje za dan 4. februarja 1911. v nemškem, češkem, hrvaškem, poljskem, laškem in srbskem jeziku, — na Slovence in Maloruse so ti visokorodni gospodje menda pozabili. Srečke pa vendar pošiljajo tudi Slovencem, bodisi da nam pokazejo svoje prezirjanje, ali pa da naj jih kupimo. Tako početje je za Slovence razumljivo. Naš slovenski odgovor bodi, da takih, naš narod žalečih srečk ne plačujemo. Naši gospodje poslanci pa naj na nemškem Dunaju povedo na tak način, da bodo slišala vsa še tako visoko stojeca ušesa, da Slovenci še čvrsto živimo in nas ni kar najmanjše volje utoniti v nemškem morju.

— **Zavedni Slovenci** so gotovo metliški liberalci, kateri protežirajo koroškega Nemca gostilničarja Wiedenigga. Na čelu jim je seveda čisto po liberalnem načelu, starosta belokranjskega Sokola ter glavni Ganglov agitator Dako Makar, kojega prostore ima proti nizki najemščini zgoraj omenjeni gostilničar. Da Wiedenigg v Metliki dobre kšete dela, skrbi že starosta belokranjskega Sokola. Posebno kadar potri dni »fura«, zabavlja čez farje, kliče kmete skupaj, daje za pijačo, da kar od mize teče. Kmetom deli »Slovenski Dom« in jih zaklinja, da bodo Gangla volili. No belokranjski kmetje se Dako tu samo smejejo, ker niso tako neumni kot on misli. Pokazali mu bodo 18. t. m. kako bo od njega priporočeni kandidat pogorel. Zato pa pojde Dako po volitvah si svojo jezo hladit na Krupo, kjer si bosta baje z Mazeletom uredila uzorno kmetijstvo. Tako zna še sčasoma iz psevdokmeta Dakota postati vzor-kmet. »Slovenski Dom« bo pa pri zopetnih volitvah imel moža - kmeta, katerega bo svojim volivcem za kandidata postavil. Metlika bo pač težko pogrešala Dako Makarja. Temu se je pa treba privaditi. Saj zob časa neprenehoma gloda napis na njegovi hiši, kateri se je nekdaj glasil »Daniel Makar« in se ne bomo čudili ako se namesto njega zasveti napis »Josef Wiedenigg anno MCMXV.«

— **Umrl** je v Celovcu 11. t. mes. gimnazialski profesor Alojzij Grillitsch.

— **Obsojen baron.** V Dubrovniku je bil obsojen dr. Felice baron Mayneri, ki je strejal na dr. De Giulli z revolverjem, na 800 K globe ali 80 dni zapora zaradi prekoračenja silobrana. V teku razprave se je dokazalo, da je dr. Giulli grozil, da bo Meynerija ubil.

— **Stavkarsko gibanje v Zagrebu.** V Zagrebu stavkajo deloma že dalje časa čevljarski pomočniki, ne da bi se že sporazumeli z mojstri. Te dni so začeli stavkati tudi pomočniki neke krojaške delavnice, ki zahtevajo večjo plačo.

— **Kolera v Zagrebu?** V torem se je raznesla po Zagrebu vest, da je nek uslužbenec zagrebškega izseljeniškega zavoda obolel na koleri. Bakteriološka preiskava dejotkov obolele osebe pa je izkazala, da ni bolna na azijski koleri.

— **Premembra posesti.** Marija Novak v Nevljah pri Kamniku je prodala svoje posestvo za 30.000 K Francetu Trobevšku istotam.

— **Avstro-ogrski konzul Todorović umrl v Filadelfiji.** Dne 13. septembra je v Filadelfiji umrl avstro-ogrski konzul dr. T. vitez Todorović. Zadela ga je srčna kap v stanovanju. Bolehal je že dalje časa za srčno hibro. Dr. Todorović je bil 60 let star. Rojen je v Karlovcu na Hrvatskem, kjer je bil njegov oče višji častnik. — Služil je najpoprej pri vojakih in se je hotel posvetiti vojaški službi, a pozneje si je premislil in študiral pravo. Po dovršenih študijah je vstopil v državno službo. Pred 16 leti je prišel v Filadelfijo, kjer je služil pri konzulatu in slednjič tudi postal vodja konzulata. Ko je izbruhnila špansko-ameriška vojska in je avstro-ogrsko poslanstvo v Washingtonu prevzelo posle španskega poslanstva, je bil dr. vitez Todorović poklican kot ataše v poslanstvu in je ostal v poslanstvu do konca vojske in sklepa miru, na kar je bil imenovan konzulom v Filadelfiji. Umrl konzul je bil splošno priljubljen, posebno pa med člani avstro-ogrskih kolonij.

— **Občinski svet v Pragi** je dovolil v proračunu za leto 1911 300. 000 K za stavbo nove sirotišnice.

— **Operacija srca.** V petek ob polnoči je našla policija v neki puljski ulici nekega človeka, Cazzetti po imenu, kateri je imel v levo stran prsi zasajen dolg nož. Kakor se je pozneje dozgalo, si je mož v pijanosti sam pornil nož v prsa. Policija je moža spravila takoj z rešilnim vozom v puljsko deželno bolnišnico. V bolnišnici je inspekcijski zdravnik takoj spoznal kritičen položaj ranjenca. Ker se je konstatiralo, da je srce ranjeno, je dr. Caglietto takoj podvzel operacijo, katera je pod spremetno roko imenovanega zdravnika dobro izpadla. Dr. Caglietto je ponesrečen zašil s sedmimi šivi srce. Ranjenec se počuti, kakor po tako težki operaciji, razmerno dobro. Zdravniki upajo, da bo okreval. To je bil prvi slučaj operacije srca v puljski deželni bolnišnici.

— **Petindvajsetletnica posvečenja župne cerkve na Boh Bistrici** se bo slovesno obhajala v nedeljo dne 16. t. m. Slovesno opravilo ob 10. uri bo s cerkvenim govorom opravil stolni kanonik dr. Ferdinand Čekal, bivši bistrški kaplan. Pri sv. maši bo sviral orkester krščansko-delavskega društva društva iz Jesenic pod vodstvom č. g. Kogaja.

— **Poziv sorodnikom.** Dne 5. oktobra 1906. je v Dutschman Mine pri Blossburgu v Novi Mehiki ponesrečil 28 let stari Josip Krešalj ali Keršič, doma nekje na Kranjskem. Vzrok raznimi poizvedbam se rojstni kraj tega ponesrečenega delavca ni dal dognati. Upavitev zapuščinskega imetja je bil neki Kunt, ki je po odbitih stroških naznanih, da je od zapuščine preostalo 25 dolarjev in 75 centov, torej nekako 125 krov, katere bi izročili sorodnikom, oziroma pravnim naslednikom tega ponesrečenca. Postavni dediči Josipa Krešalja ali Keršiča se torej pozivajo, naj nemudoma pri oblastvu prijavijo svoje tozadevne pravice.

— **Tatvina.** Posestnik Ivanu Hribaru v Trnjavi pri Krašnji sta bili doma ukradeni dve srebrni žepni urki, dve srebrni oklipni verižici in dva samokresa amerikanskega sistema. Tatje je neznan.

— **Vlom.** V župno cerkev na Rovu pri Kamniku je bilo vlomljeno v dva nabiralnika in iz njih ukradenega okoli 5 K denarja. Osumljene je nek okoli 35 let star tujec.

— **Umrl** je v Radomljah dne 11. t. m. Terezija Majhen ravno na predvečer svojega 52. rojstnega dne. Zapušča sinova Ivana in Franceta ter hčer Marijo. Priporoča se znancem v molitv! N. v. m. p.!

— **Pravoslavni škof Jović** v Kotru, ki je moral nedavno na svoj sedež resignirati, se je dne 12. t. m. ustrelil. Vzrok so slabe gmotne razmere.

— **Na koleri** je obolelo na Ogrskem zopet 17 oseb, 3 so pa umrle. — V Italiji blizu Napolja je obolelo na koleri 29 oseb, 6 umrlo, v Apuliji pa sta umrli dve.

— **Ravnateljem državne gimnazije v Trstu** je imenovan profesor Terezijanske akademije na Dunaju Josip Hickl.

— **Odlikanje.** Ravnatelj moškega učiteljskega v Kastvu Fran Frankovič je dobil povodom svojega umirovjenja naslov vladnega svetnika.

UČITELJSKE VESTI.

Imenovanja. C. kr. okrajni šolski svet v ovem mestu je imenoval: Julijo Kromar za zač. učiteljico v Stopičah, Ivano Draksler za zač. učiteljico v Birčni vasi, Josipa Zakrajšek za zač. učitelja v Valti vasi, kjer se je poverilo začasno vodstvo učiteljici Tereziji Ravhekar. V kamniškem okraju so nameščene: Angela Kenda kot začasnica učiteljica na dekljiški štirirazrednici v Kamniku, Marija Medič kot zač. učiteljica na štirirazrednici v Domžalah in Klotilda Burger kot zač. učiteljica na dvorazrednici v Krašnji. C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju je imenoval Angelo Mali za zač. učiteljico na Suhorju.

Razpisana učiteljska služba. Učno in voditeljsko mesto na enorazrednici v St. Vidu pri Brdu (okr. Kamnik) v stalno nameščenje do 1. novembra t. l.

— **Iz učiteljske službe.** C. kr. okrajni šolski svet v Kranju je imenoval izprashanega učiteljskega kandidata Petra Jocif za začasnega učitelja na trirazrednici v Cerkljah. — V postojanskem šolskem okraju so nameščeni: izprashani učiteljski kandidat Andrej Suhačolnik kot začasnici učitelj na enorazrednici na Razdrtem, suplentinja na Colu Marija Grilc kot začasnica učiteljica na isti šoli, izprashana uč

Mihuela Mežana v Orehku. — Izpršana učiteljska kandidatinja Marija Flander pride kot začasna učiteljica in voditeljica na enorazrednico v Radencah v črnomeljskem okraju.

Razpisane učiteljske službe. Na dvorazrednici v Kranjski gori (okraj Radovljica), nadučiteljsko in učiteljsko mesto, (oboje z naturalnim stanovanjem), v stalno nameščenje do konca oktobra t. l. — Učiteljski mestni na delkiški petrazrednici v Novem mestu in na dvorazrednici v Stopičah pri Novem mestu, v začasno nameščenje do 1. novembra t. l.

Iz učiteljske službe. Ministrstvo za javna dela je dovolilo c. kr. učiteljici Avrelji Schittnigg v Idriji enoletni dopust za priznavanje za izpit za meščanske šole; kot suplentinja je nastavljena na njeno mesto izpršana učiteljska kandidatinja Leopoldina Kos.

Ameriške novice.

Poroka. Sewart, Pa. Gospica Gerčka Rich, iz Ptuja na Štajerskem in g. Franc Trinkavc, iz Št. Janža na Dolenjskem sta se poročila.

Nesreča. V soboto, dne 24. septembra, ponesrečila se je gospa Marija Weibl, stanujoča na Lexington Ave., Maspeth, L. I. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila desno roko.

Smrtna kosa. Forset City, Pa. Dne 6. septembra je umrla tu Josipina Opeka, rojena v Rakitni na Notranjskem. Ranjka je zapustila žaljučega moža, štiri hčere in enega sina. — Dne 12. septembra je umrl Ivan Zalar in dne 19. septembra njegova sestra Ivanka Zalar, omožena Telban, kar smo že poročali. Bila sta doma v Dolu pri Borovnici.

Deček utonil. V Jolietu je utonil 8 let stari sinček Slovence Jakoba Plešeta. Padel je v neograjeni kanal.

Socialni demokrati v Ameriki. V Clevelandu se je ustanovil slovenski socialistični klub.

Slovenec umrl v Ameriki. V Clevelandu je umrl 22 let stari Anton Zakrajšek, doma iz Bamčeva, župnija Vel. Lašče.

Izselpjeni v Ameriki. Po uradu za ljudsko štetje v Ameriki je dognano dejstvo, da je narastek prebivalstva v Ameriki pripisati po dveh tretjinah priseljevanju in da imajo na preostali tretjini, pomnožiti po prebitku rojstev čez smrtne slučaje, prav tako znaten delež priseljenci. To je dalo mislititi tistim ameriškim časopisom, ki v občeno niso prijavni priseljevanju. »Priseljenici«, tako se oglaša eden izmed teh časopisov, »nam grade naše železnice, naše deželne ceste, naše podzemne železnice, nam kopljejo predore, spravljajo na dan premog in kovino iz rudnikov, sekajo drevje po gozdih, obdelujejo naše farme, in njihove žene in dekleta so, ki opravljajo v celi deželi domače delo. V vsem, kar je neprijetnega delovanja, v trdnem, žuljavem delu smo odvisni od priseljevanja. In to ne ostane vedno tako. Kaj pa naj storimo, ko naval priseljevanja usahne? Amerikanski starši se trudijo, z odgojo povzdigniti svoje otroke čez slabo in težko delo. Število priseljencev se zmanjša in delo se podraži. Kaj se naj zgodi, ko bo nedostajalo težakov?« V teh stavkih tiči dragoceno priznanje: priznanje namreč, da bi bilo brez priseljevanja za blagostanje dežele in za razvoj njenih prirodnih zakladov danes slabo skrbljeno. Priseljevanje je napravilo iz Združenih držav to, kar so, in čim manj ovir se stavi navalu priseljevanja, tembolj bo za Ameriko. Obenem pa se s tem indirektno priznava, da puščajo izseljenici svoje moči v tujini in da se od njihovih žuljev reduje.

Poroka. V Pueblo, Colorado, sta se poročila Ivan Boštjančič, doma iz Žalne na Dolenjskem z Margareto Lešnak, doma iz vasi Sarsko, župnija Ig, in Anton Kralič, doma iz Škocjana na Dolenjskem z Katarino Pertekelj, doma ravnotam.

Slovenka umrla v Ameriki. V Pueblo, državi Colorado, je umrla 20. septembra 38letna Jera Kosteč, doma iz Ambrusa na Dolenjskem. Zapušča moža in otroke.

Slovenka umrla v Ameriki. V Little Falls, N. Y., je umrla Marija Brložnik v 26. letu svoje starosti. Ranjica je bila doma z Vrhniko na Kranjskem, rojena Kette.

Rojak ponesrečil v Ameriki. V Reading, Pa., se je ponesrečil rojak Ivan Janžekovič. Delala je v liveni Reading Steel Casting Co., kjer mu je padel kos jekla na nogo. Prepeljali so ga v mestno bolnico in tam so mu odrezali dva mala prsta, katera sta bila popolnoma zdrobljena.

Iz kranjskega deželnega zborna.

Upravni odsek kranjskega deželnega zborna je imel seji dne 12. oktobra 1910 od 3. do 8. ure zvečer in dne 13. oktobra od 9. do pol 12. dopoldne. Obravnavalo se je o raznih prošnjah in predlogih. G. Povše je poročal o prošnji za uravnavo vode v Račen dolini. Hladnik o predlogu dr. Novaka, naj bi se dovolil uvoz živine iz južnih dežel in carine proti uvozu južno-ameriškega mesa. Piber je poročal o zakonskem načrtu glede varstva planinskega cvetja, potem o prošnji občini Mošnje radi preložitve strmega klanca na državni cesti od potoka Peračica do Malega strmega polja. Pl. Schollmayer o prošnji občine Žilce pri Cirknici za uvrstitev občinske ceste med okrajne. Jaklič o načrtu novega cestnega zakona. — Obravnavate so bile pri nekaterih poročilih kaj živahne, zlasti pri zadnjem poročilu. Zastopnika narodno-napredne stranke sta ugovarjala raznim dočiščem, toda večinoma propadla. Pričakovati je pa, da bodo v zbornici zastopniki narodno-napredne stranke z vsemi silami se skušali ustaviti temu načrtu, ker misijo, da bode v škodo mestom. Poslanci S. L. S. bodo pa kakor jeden mož glasovali za novi zakon, ker vedo, da ravno z novim zakonom se bodo izboljšale razmere naših cest, se olajšal promet, se pospešila trgovina in se tako našemu ljudstvu pomagalo.

Ljubljanske novice.

I Javna predavanja S. K. S. Z. so včeraj pričela. Dvorana S. K. S. Z. je bila polna in kaže se, da bo kmalu premajhna. Predaval je ravnatelj deželnega muzeja g. dr. Jos. Mantuani: »Umetnost v povojih.« Gospod predavatelj je svoje znamenito predavanje pojašnjeval z risbami ter je dokazoval, da je umetnost izšla iz ljudstva ter da je napačna trditev nekaterih umetnikov, da je umetnost izšla iz njih. O tem velezanimivem predavanju izpregovorimo kaj več v sobotni številki.

Ij Tobačno delavstvo je priredilo sinoči v prostorih Kršč. soc. zveze shod, ki je bil zelo dobro obiskan. Gostinčar je govoril o draginji in nje vzrokih ter o nekaterih zadevah tobaciških delavcev. Tako vprašanje prekinjenja službene dobe glede na penzijo itd. Dr. Krek pa je govoril o disciplini v organizaciji. Povdralj je posebno, da se ima pokoriti odboru vsak član društva, dokler ne poteče njega doba. Člani društva morajo skrbeti za veljavno društvo in če je za to treba tudi kaj žrtvovati. Kar se plača društvo se dobi v drugi obliki nazaj. Soc. demokratje pobirajo za razne fonde, pri tem pa silijo ljudi k njih prireditvam ter zahtevajo železno disciplino. Uvedlo se bode stopnjujoče izboljšanje plač. Za to je že delalo »Podporno društvo«, ko še ni bilo nobene soc. dem. tobačne organizacije. Toda ko se vpelje, pa bodo soc. demokrati rekli: To je naše delo. Morda se potem dobi celo kak naš, ki bo rekel: Saj res, tam se dela. Več samozavestni in ponosa je treba. (Burno odobravanje.) Shod je na to sklenil sledče: Splošno izboljšanje plač: 1. Uvede naj se redno stopnjujoče zvišanje plač, čimpreje; 2. onim delavkam in delavcem, ki jim manjka le mala vstopica pri zasluzku za IV. razred penzije, naj se zviša do te višine plača.

Ij Zgrajajte se! V eni zadnjih številki se neko ljubljansko liberalno glasilo zgrajta nad tem, ker je ljubljanski magistrat brez vsakega razpisa oddal za tri leta mestna dimnikarska dela g. Striceljnmu. Opozarjam na dejstvo, da je to praksa vpeljal mladinski ljubljene in »Skala« bivši župan Iván Hribar, kateri je uzurpiral za svojo »Slavijo« brez vsakega razpisa vsa mestna zavarovanja. Še več! Če je imelo mesto kako poslopje pri kaki drugi zavarovalnici zavarovano, je po preteklu tega zavarovanja, ne da bi občinski svet vprašal, transferiral kupčijo k »Slaviji!« Torej le primite svojega skalaskega vodjo!

Ij Krščanska ženska zveza vabi če. gg. članice k predavanju, katero se vrši jutri, v petek, 14. t. m., ob 4. uri v navadnem prostoru v »Unionu«. Predavatelj č. g. dr. Jos. Jerše.

Ij Na Dobrovo poleti prihodnjo nedeljo ob ugodnem vremenu križevniška moška Marijina družba v Ljubljani. Sestanek ob tri četrtna na 3. uro po polnem pri dobrovolski kapelici. Prijatelji in somišljeniki dobrodošli!

Ij Umetniška razstava v proslavo 80. rojstnega leta cesarja Frana Jožeta I. Če pogledamo samo za hip v prostoro Jakopičevega pavilona, moramo takoj spoznati, da se dela tukaj z napravom vseh sil za otvoritev nove razstave. In kako zanimiv in živ je ta pogled! V glavnem dvorani najlepši inizarje, ki

postavljajo nove stranske stene, takoj za njimi vidiš vrtnarja, ki ureja cvetje okoli cesarjevega kipa, na levo v dvorani pojo zopet kladiva tapetnikov, ki napenjajo preproge. Vsak trenotek pa se odpirajo vrata in postreški do našajo nove in nove kolekte slik. Jako pič in njegovi prijatelji imajo polne roke dela, da spravijo v ta kaos slik in kipov red. Ta razstava bo zares nudila tako zanimivo sliko naše upodabljaljajoče umetnosti, kot jo ni še nobena do sedaj. Osemdeset let razvoja, osemdeset let stremljenja naprej bo v harmonični sliki kazalo občinstvu, kaj je slovenski umetnik dosegel do danes na polju upodabljaljajoče umetnosti. Vsakateri obiskovalec si bo gotovo z zadovoljstvom ogledoval razstavne prostore. Ljubitelj stare šole bo imel priliko občudovati umetvore Langa, Šubica in drugih, privrženec današnje smeri pa dobro nam znanе današnje umetnike. Kako zanimive paralele in primere se bodo nudile očem! Cerkvena in posvetna umetnost, stara in nova Šola bodo nudile gledalcu izvanrednih užitkov. Mislimo pač, da ne bo Slovenca, ki bi zamudil tako redko priliko, da si ogleda zbrane umetnine, ki nam kažejo v krasni pestri sliki razvoj naše slovenske umetnosti v teku skoro enega stoletja.

Ij Prostor pred viško župno cerkvijo je sedaj reguliran. Zelena trata pred župniščem in cesto ima okrog zidan podstavek, na kogega pritrđijo železno ograjo. Cerkveni zvonik dobi v kratkem uro.

Ij Naši ciparji se pripravljajo na lov, ker so prednje straže cip že do spele v naše kraje. Polje in travniki imajo dovolj dobre paše za te goste. Za lov potrebne priprave: limanice, kolci, mreže, vabljenek in piščal, vse to se še enkrat natančno pregleduje, da se pravčasno morejo popraviti med letom nastale napake. Podoba je, da bodo cipe čez par let prav redka priča, ker jih vsako leto na Laškem na tisoče in tisoče polove. Letošnja lov obeta biti izdatnejša kakor lanská. Prve cipe so že dospele na tukajšnji trg in se prodajo po 8 do 10 vin.

Ij Vladni komisar gosp. Laschan je vzel v roke zadevo ledenece v mestni klavnici. Brezvomno bo šla zdaj stvar hitro od rok. Je pa tudi še drugih stvari, ki jih bo omenjeni komisar v dobi svojega poslovanja točno rešil s svojimi posvetovalci.

Ij Umrl so v Ljubljani: Felicitas pl. Tornago, uradnikova hči, 4 mesece. — Rajko Kranjc, sin krojaškega poslovnika, 3 mesece. — Marija Zavašnik, žena posetnikova, 45 let. — Ignacij Dolenc, užitkar, 69 let. — Uršula Radešček, čevljarjeva vdova, 63 let. — Tomaž Tršan, posetnik, 48 let.

Ij Pes popadel. Včeraj je na Starem trgu popadel pes krošnjarja Jožefa Štalcerja ter mu raztrgal hlače. Lastnik psa je znan.

Štajerske novice.

š. Št. Lenart v Slovenskih goricah. Velik in silno hud Nemec je naš občinski škriv Schifko. Izročiti bi imel ta veliki gospod nekaterim obrtnikom nekatere reči in navodila z okrajnega glavarstva. Pri tem se je delal tako visokega, da je pretil nekaterim uglednim slovenskim obrtnikom z zaporom in globami. To je tisti Živko, pardon »Schifko«, o katerem se pravi, da se ne hudeje, če mu kdo ponudi kozarec, v katerem »šifa šaba noter plača«.

Ij V Ceršaku ob Muri, župnija Št. Ilj namerava nemški Šulverein že 1. novembra otvoriti enorazredno nemško šolo. Med domačini noče nobeden dati zapisati svojih otrok v to mučilnico. Veliko je torej vprašanje, če se bo Šola sploh obnesla. Da bi občinski odbor nemški Šulverein kolikor mogoče prepričal, da je njegov namen »pošten«, razširil je učitelj Gordon med občinske odbornike nek letak, na katerem trdi, da ne bo občina trpela nobenih stroškov pri šoli. A še to ponudil občinski odbor odločno odklanja. V nedeljo dne 9. oktobra se je vršilo skupno posvetovanje občinskih odborov iz Ceršaka in Selnice glede šolskega vprašanja. Iz Maribora sta k posvetovanju došla tudi drž. in dež. poslanec dr. Verstovšek in urednik Žebot. Naredili so se sklepi, ki utegnejo postati velike važnosti za razvoj slovenstva v teh dveh važnih občinah.

Ij Trgovci se isčajo. V nekem prometnem kraju na Spod. Štajerskem, je naprodaj hiša s trgovino. Cena 6—7000 kron. Hiša je v bližini cerkve. Somišljeniki S. L. S. imajo prednost. Da ne pride trgovina v roke liberalcem ali nemčurjem, se prosi, da se oglase naši trgovci. Pojasnila daje »Slovenska Straža«.

Ij Radi vlomov v hrastniško soc.-demokratsko konsumno društvo so pri-

jeli delavca F. Rasbergerja in J. Hruša. Priznala sta, da sta pokradla za 600 K.

Ij Umrla je v pondeljek dne 10. oktobra v Mariboru g. Josipina Koser, rojena Vok, hišna posestnica.

Ij Nesreča. V bližini Spielfelda je v soboto 8. t. m. povozil ljutomerski osebni vlak ob tretji uri popoldne dva konja. Hlapec nekega tržana iz Ernovža je peljal na milin ter je zaspal na voz. Vsled tega tudi ni opazil vlaka. Hlapec se je še v zadnjem hipu rešil. En konj je takoj poginil, drugi je pa hudo poškodovan. Voz je ves zdrobljen. Konja sta bila vredna med brati 1400 K, voz pa 200 K.

Ij Velik Nemec pred Bogom in pred ljudjim je nadučitelj Može pri Sv. Lovrencu nad Mariborom. Da bi ga bili videli pretečeno nedeljo, kako je divjal, ko so prišli nemški in nemškutarški bratci iz Maribora in okolice v St. Lovrenc. Ustanovilo se je edino na njegovo željo vseňemško pevsko društvo za Dravsko dolino. Nadučitelj je tako tulil svojo »Wacht am Rhein« in »heul«, da so se celo Nemci zgražali nad tem. Priporočamo, da naša šolska oblast malo kontrolira delovanje tega nadučitelja.

Ij Št. Vid pri Grobelnem. V nedeljo, dne 9. oktobra, se je vršil občni zbor »Kmetijskega bralnega društva« v gostoljubni hiši g. župana Livka. Prihitel je k nam iz Maribora gosp. Kempfer, urednik »Straže«, ter nas vzpodbjal na delo za blagor domovine v vznemih besedah. Njegov govor ni bil brez uspeha. Pristopilo je nekaj novih udov in društvo, ki je počivalo več kakor eno leto, je zopet oživel.

Ij Požar. V torek, 11. oktobra, proti pol 9. uri zvečer je začelo v Št. Vidu pri Grobelnem goreti gospodarsko poslopje Čebularja, po dom. Ciglar, posestnika na Grobelnem. Ogenj je nastal vsled neprevidnosti otrok, ker so vzeli s seboj na škedenj petrolejko, ki se je pa prevrnila in kmalu je bilo poslopje, polno sena in slame, vse v ognju. Živilo so rešili. Vreme je bilo mirno, brez vetra, ker sicer bi bila lahko pogorela cela vas.

Ij Slovensko gledališče v Mariboru. V nedeljo 10. t. m. ob pol osmi uri zvečer se igra Vošnjakova peterodejanska drama »Lepa Vida«, spisana po narodni pesmi istega imena. Drama »Žetev«, ki je bila določena za ta dan, se preloži radi nenadnih ovir na poznejši čas. Ker je »Lepa Vida« pristno slovensko delo priznane slovenske pisatelja dr. Jos. Vošnjaka, se pričakuje, da naše občinstvo poseti polnoštevilno to predstavo.

Ij Iz davčne službe. Višji davčni oskrbnik v Celju Leopold Hasenbühel je prosil za vpokojenje. Ima že 38 službenih let.

Ij Iz justične službe. Cesar je podelil višjesodnemu svetniku v Celju St. Katzianschitzu povodom vpokojitve naslov dvornega svetnika.

Ij Vsled sinovega samoumora zadeteka mrtvoud. V petek, dne 7. t. m. se je ustrelil sin nekdanjega župana v Eggenbergu, Aloj. Daninel. Potrdili so

Na zunanjih stenah evangelijske cerkve je naslikana orjaška podoba sv. Krištofa z božjim detetom na ramu; zgoraj poleg nje je slika sv. Lenarta, ki rešuje jetnika in tuk pod to sliko »Ecce homo«, ves v krvi in obdan z najrazličnejšim orodjem. Cerkev je znotraj čezinčev poseljena, a pod beležem se svetlikajo tu intam odlomki znamenitih starih slik. Prezbiterij je ves poslikan in poskušna je dognala, da je ondi vpodobljenih 12 apostolov. Najvažnejše pa so freske na steni ladje. Neznani slikar je s pripomisti potezami naslikal dva prizora iz znane legende sv. Jakoba, ki se časti v Kompostelju. Ta slika je skoraj dva metra široka in nad poldrugi meter visoka in ima napis v težko ločljivih minuskulah z letnico, iz katere se da sklepati, da je bila naslikana v 15. stoletju. Na prvem delu te slike se vidi mladež na vešalih, podpira ga mož v romarski obleki in s školjko, na drugem je oče z ženo in s sinom pri obedu; pravljenci piščanci se je dvignil s krožnika ter bo zletel skozi vrata, drugi piščanci se dviga... Slike so mnogo trpele, vendar ne toliko, da bi jih spretina roka umetnikova ne mogla spraviti zopet v prvotni stan. Ker se je bilo batiti, da se te slike sčasoma popolnoma ne pokvarijo, se je napravilo ministrstvo, da je priskočilo s prispevkom 800 krov na pomoč; 100 krov je dala soseska bodeška in rešitev teh zgodovinsko znamenitih slik je bila zagotovljena stvar. Ker se je delo poverilo tako spremnim rokom, upamo, da bomo kmalu videli te krasne slike v vsem svojem prvotnem sijaju.

Telefonska in brzojavna poročila.

PRESTOLNI GOVOR.

Dunaj, 13. oktobra. Cesar je v svojem prestolnem govoru ob otvoritvi delegacij omenil aneksijo Bosne in Hercegovine, ki se je hvalabogu mirno izvrnila, poudarjal, da se je politični položaj razjasnil, o zvezi z Nemčijo in Italijo dejal, da je postala še trdnješa in prisrčnejša, konštatiral povoljno razmerje do drugih velevlasti, poudarjal potrebo, da se v svrhu mirnega političnega razvoja dovolijo armadi potrebna sredstva in konečno izrazil upanje, da bo bosanski sabor deloval v korist dežele. — Opazilo se je, da je prestolni govor razum konstatiranja zveznega razmerja z Nemčijo in Italijo bil precej brezbarven. Kar se tiče na govora predsednika delegacije, Poljaka Glabinskega, se je opazilo, da zveze z Nemčijo ni posebej poudaril, sicer pa slavil miroljubnost vladarjevo in lojalno obnašanje velesil. Po prestolnem govoru ni bilo cercla in je cesar nagonovil samo predsednika Glabinskega in podpredsednika Baerenreitherja.

KHUEN SE RAZKRINKUJE.

Budimpešta, 13. oktobra. Med ogrsko in avstrijsko vlado so se pojavi le zopet velike diference, in batiti se je, da pride do kritičnega preobrata. Ogrska vlada sili namreč na to, da se vprašanje o izplačevanju v gotovini čimprej reši, avstrijska pa to zavlačuje. Khuen in Lukacs sta izjavila, da bo ogrska vlada, ako bo avstrijska na svojem stališču vztrajala, takoj izvajala vse konsekvene.

SREČNO ČLOVEŠTO!

Lisbona, 13. oktobra. -Republičanska vlada je sklenila odpraviti svoje poslanstvo pri Vatikanu.

Badajoz, 13. oktobra. Tu je sodrga nuna, ki so pribegale iz Portugalske, napadla s kamni.

VELIKA ŽELEZNIČARSKA STAVKA NA FRANCOSKEM. — SILOVITI IzGREDI FERREROVIH UČENCEV.

Pariz, 13. oktobra. Pariz je od sveda popolnoma ločen. Položaj je čedalje hujši. Sindikati vseh francoskih železničarjev so stavko satificirali, vsled česar je zdaj tudi formalno splošna. Obrat se je ustavil včeraj ob 10. uri ponoči. Aprovizacija mesta Pariza je padla, da bodo jutri živila za 50 odstotkov dražja, ako se ne doseže sporazum. Stavkujoči uprizarjajo velika nasilja, tako v Parizu kakor v provinciji so prezane signalne žice in štrajkovci ustavlajo vlake na progi ter spodijo strojevodje. V provinciji ponoči sploh ne odpošiljajo vlakov, da jih ne napadejo. Policijski prefekt je izdal naredbe proti apašom in pariškemu mobu. Bati se je, da začno tudi drugi delavci štrajkat. Štrajkovci so začeli tudi že odvijati vijake na tračnicah.

Lille, 13. oktobra. Tu so štrajkovci

sklenili, da se pozivu k vojakom ne bodo odzvali.

Pariz, 13. oktobra. Železniški promet z Berolinom in Dunajem je popolnoma ustavljen. Vse proge straži vojaštvu, da štrajkovci ne potrgajo tračnic. **Na nek vlak, prihajajoč iz Bruslja, so štrajkovci streljali.**

Mentor, 1910/11. III. letnik, zvezek 1. Vsebina: Slava 80letnemu vladarju! (Dr. J. Gnidovec.) Njiva. (F. S. Finžgar.) Ptica se spozna po perju. (Prof. Fr. Pengov.) Spomini z lagun. (M. Stular.) Od Drave do Save. (Jos. Lavtičar.) Tekmovanje pevskih društev v Bruslju. (V. Hybášek.) Navod za šahovo igro. (A. Uršič.) (Dalje.) Drobč: Koledarček. — Zlata knjiga slovenskih Orlov. — Smrt opominja k delu. — Ideal prostosti. — Slovenska lipa. — Dober spomin. — Svetniška poezija. — Najstarejši zdravnik sveta. — Angleška narodna himna. — Prva ciganska šola. — V Peterburgu. — Kaj so bili očetje velikih mož? — Novo delo o Chopinu. — Dopisnica. — Čudovit spomin.

Anton Šarc Ljubljana

Solenburgo ulica štev. 5
na vogalu Kraške ulice (nasproti glavne pošte).

Znano najboljše platno za rjuhe, bombaževina, brisalke itd. — Švicarske vezenine. — Znano najboljše perilo. — Najcenejši nakup.

-- Opreme za "veste!" --

2965

Rogaški

Tempel

vrelec. Dietetična namizna pijača s obilno ogliščko kislino. Pospešuje prehod in izmeno snovi.

Styria

Zelo koncentriran medicinski vrelec, priporočljiv pri kroničnem želodčnem kataru, zapriju, Brightovih ledicah, vrančenilih otečinalah, jetru trdini, zlatici, snovolizemnih boleznih, katarih dihalnih organov.

Donati

Zdravilen vrelec največje vsebine svoje vrste. Zlasti uporaben pri kroničnem črevnem kataru, obstipaciji, žolčnih kamenih, tolčeličnem organju, sladkovni bolezni.

Najnočnejši prirodnji vrelec magnezijo-glauberske soli.

Kurzi efektor in menjic.

dne 12. oktobra 1910.

Skupna 4% konv. renta, maj—november	9315
Skupna 4% konv. renta, januar—julij	9315
Skupna 4 2/5% papirna renta, februar—avgust	9600
Skupna 4 2/5% srebrna renta, april—oktober	9697
Avstrijska zlata renta	11545
Avstrijska kronska renta 4%	9310
Avstrijska investic. renta 3 1/2%	8310
Ogrska zlata renta 4%	11150
Ogrska kronska renta 4%	9180
Ogrska investicijska renta 3 1/2%	8081
Delnice avstrijsko-ogrskih bank	1867
Kreditne delnice	66670
London vista	24052 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 mark	11757 1/2
20 mark	2350
20 frankov	1910
Italijanski bankovci	9475
Rublji	254 1/4

Dobro ohranjen, še malo rabljen

3022

harmonij

se prodaja pri organistu v Št. Jerneju na Dolenjskem.

Trgovci, pozor!

Proda se iz proste roke skoraj nova

3014

velika hiša

v zelo dobrem stanu, v kateri je prav dobro idoča **trgovina z mešanim blagom in prodajalniška oprava**. Oddaljena je 5 min. od tovarne v Vevčah, v kateri se nahaja čez 800 delavcev in delavk, in 3 minute od farne cerkve pri **Dev. Mar. v Polju**. V hiši so 3 kuhinje, 3 sobe, velika klet, jedilna shramba, velika prodajalna in veliko skladišče, okoli hiše je velik vrt in njiva. Natančni pogoji se izvede pri g. Jožefu Hromcu, kovaču v Vevčah štev. 5, pošta Dev. Mar. v Polju.

H.SUTTNER urar, prva največja domača exportna tvrdka in zlatnina in srebrnina. Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znakna, I.K.O., Zadružna zastavna operacija.

Zahvala.

Po prebridki izgubi edinega predobrega brata

Ivana Šebat

c. kr. uradnik deželne vlade v Ljubljani

popolnoma potr izrekam v svojem imenu in imenu njegove osirotele družine najsrcejšo zahvalo vsem njegovim obilim odkritim prijateljem, ki so nas kakorkoli tolažili in v prebridkih urah podpirali. Preprečil sem se, da je imel prijateljev kakor redko kdo — saj se jih je pripeljalo k pogrebu samo iz Kamnika do 40 uradnikov, častnikov in meščanov. Čast in hvala jim! Enako hvalo dolgujem gg. uradnikom deželne vlade v Ljubljani, ki so — njim na celu plemeniti gospod baron Lazarini in ravnatelj Leske — blagega rajnega spremili k večnemu počitku. Slednje srčna hvala blagi gospodi Zierenstein, g. ravnatelju Zargaj in njegovi gospoti za vsestransko dejansko pomoč. Čez vse blagega brata priporočam v blag spomin in pobožno molitev, mene pa tolaži zatrilo Jezusovo: „Resurget frater tuus.“

Anton Šebat

župnik na Žusmu, Štaj.

Meteorologično poročilo.

Vlaga n. morjem 306·2 m, sred. zračni tlak 736·0 mm

Den	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetar	Nebo	Padeljina v 24 urah v mm
12	9 zvezč.	7391	14 2	sl. jzah.	oblačno	
13	7. zjutri	740·1	10·1	sl. jvzh.	miglia	0·0
	2. pop	739·0	22·0	sr. jzah.	del. jasno	

Srednja včerajšnja temp. 13·1° norm 11·1°

Temeljito se poučuje igranje na citre.

3018 Naslov v upravnosti.

Miss Farler, Miss Everitt English lessons.

Dalmatinova ulica 7, II. nadstr.

3023

Čiskarna

z vso opravo in koncesijo, tudi za knjigovezničko se iz proste roke pod ugodnimi pogoji proda ali tudi v najem da; ponudbe sprejemata gg. A. Umek v Brežicah in H. Stanzer v Krškem. Le resnim kompetentom so vse informacije na razpolago.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani.

St. 4500 1910.

Ljubljana, dne 12. oktobra 1910.

Razglas.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje za oddajo škart in odpadkov konkurenčno razpravo.

Ponudbe za to oddajo morajo se najkasneje

3031 do 2. novembra t. l., 12. ure dopoldne

c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani vposlati.

Popolna vsebina razglasa, kateri se tuuradno lahko vpogleda, nahaja se v uradni „Laibacher Zeitung“.

Svilnato blago

baržuni, pliši, tenčice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, šerpe, damski ovratniki, kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, dišave, mila i. t. d., vedno najnovejše v največji izbiri.

Modna trgovina P. Magdić v Ljubljani, nasproti glavne pošte.

3012

Zahvala.

Povodom prerane smrti moje ljubljene, nenadomestljive soproge, oziroma sestre inete, gospo

Marije Manfredo

predsednice „Slov. kršč. soc. ženske zveze“,

izrek

Slovensko gledalište.

Neznanka. (La femme X ...) Monsieur spodi radi zakonolomstva madame od hiše. Njen bébé postane čez dvajset let odvetnik, monsieur višji državni pravnik. Madame se klati dvajset let po Ameriki, nazadnje ustrelj svojega ljubimca, sudišče jo prime, monsieur jo sodi, bébé zagovarja, porotniki oproste, kap jo usmrti; neposredno pred smrto ji monsieur odpusti, bébé objame kot mater, žensko občinstvo si briše solze, moška publika pa hiti brzo domov, ker jo je sram, da se je tesarsko delo tehnike ponujalo za produkt umetnosti. Srčna hvala ravnateljstvu za ponesrečeno izbiro igre! Hvaležnost mu je dokazalo tudi občinstvo, ker so lože bile prazne, parter slabo zaseden in je še po dijaškem stojišču pihal veter. Bisson je spisal kot prvo svojo dramo »La femme X ...« Psihologije ni v njej ne trohice, samo rafinirana tehnika in konstruirani efekti! Bisson kot humorist in satirik tudi ni najbolje kvalificiran za resno dramo. Vse osebe so teatralne figure, ki govore samo z jezikom, a so brez duše! Kaj pomeni tretje dejanje, ki je docela nepotrebno za celo igro, res ne vem; najbrž nima druge naloge, kot da podaljša celo predstavo za dvajset minut. Igrala se je drama povprečno dobro, mestoma celo prav dobro. Madame X. Jacqueline (Danilova) je parada vloga, ki zahteva mnogo tehničnega znanja in psihološkega študija, da napravi nepsihološko pisateljevo figuro verjetno. Danilovi se je oboje posrečilo. Prvo mogoče še bolj kot drugo. Scene affaire (četrto dejanje) je igrala vseskozi do zadnje podrobnosti izdelano, posamezne afekte je učinkujoče stopnjevala in nikdar zašla v maniro. Njen krik ob imenovanju sina Raymonda je pretresel vse živce. Smrt bi si žezel bolj izrazito brez predolge neme igre. Njena obleka v prvem dejanju in maska v drugem in četrtjem dejanju je bila vzorna. — Fleuriot (Verovšek) je ugajal, bil je v tretjem dejanju brezvdomno najboljši. V začetku igre je prehode preostro pointiral in ustvaril s tem skoke v karakterizaciji vloge in v modulaciji glasu. Izvrsten je pa bil v prizoru z Noëлом. Sicer pa Fleuriotova vloga ni »dobra« in »lepa«, ker je pasivna. — V Noëlu je ustvaril Danilo tip ciničnega, a obenem solzava — dobro — srečnega bogatega Franca za dosledno v igri in maski. — Raymund (Nučič) ni imel velike vloge; motil nas je njegov vedno in vedno ponavljajoči se »e, e, e«, katerega ne rabi v zadregi, da ne bi znal vloge — za študiranje je Nučič prvi — ampak za karakterizacijo duševne borbe in za stopnjevanje razburjenja. Tega naj se odvadi, ker ni ne estetično, ne naravno, ampak samo teatralno-patetično! — Dr. Chesnel (Grom) sicer ni vzbujal tistega zaupanja v svojem nastopu, kot bi ga moral imeti zdravnik, vendar mu prezremo rade volje to, ker je še začetnik in domačin, ki ima resno voljo in ki bo v vztrajnostjo čez čas lahko poraben domač igravec. — Isto velja o Viktorju (Pečku). Preveč še agira in v govoru hlasta. Tudi on je še začetnik, a kaže veselje! V karakterizacijo cele igre pa ni pisatelj uvel samo vlačugarsva, verolomstva, prorokovanja iz kart, morfija, absinta, opiuma, etra, cigaret, revolverja, kratko ostriženih las, porotne obravnave; uvel je poleg elegantnih oseb tudi docela ramponirane in deformirane postave kot potepuhov Laroque (Šimaček), Périssarda (Povhe) in Mérivel (Bohuslav). Bohuslav je bil vzoren v igri in maski, njegov tip bi ne bil velikomestnemu gledališču v nečast; Povhe si ni izenačil teina in borovke in je zašel v sodniški sceni skoro v klovnство, katerega je sicer vajen iz operet, kar pa v drami ni umestno; Šimaček pa je bil dober v igri in maski, tako da rade volje priznamo njegovo resno voljo in napredok. — Druge vloge so bile epizodne. — Scenični aparat dekoracije je bil zadovoljiv. Porotniki so bili zopet mladi fantje od 16 do 20 let, brez mask in šminke. Zadnji naš opomin ni izdal, samo Rasberger si je napravil masko, vsi drugi so bili kot odrasli možje-porotniki — golobradi mladeniči. Tako ravnanje s komparerijo jemlje gledališču ves resni značaj in ga ponižuje na stopnjo diletantizma. Če se komparerija ne zna sama obleči in šminkati, in če stane zanjo najeti brivec preveč, naj temu odpomore šola in pa v prvi vrsti režija. O. O.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Esvegersko
sivo in rdeče
Marzeljsko
Angeljnovs

Milo

Priporoča tovarna
Pavel Seemann
Ljubljana

Čebelno-
voščene
in
stearinske

Sveče

Odvetniška pisarna dr. Frana Brnčiča in dr. Mateja Pretnerja v Trstu, Via Nuova 13/II. sprejme izvarenega

stenografa

večega slovensko - nemške stenografije. — Strojepisci in oni, ki so veči italijanske stenografije, imajo prednost. Nastop 1. novembra 1910. 3001 (3)

Na prodaj je
hiša z velikim vrtom

Poljanska cesta št. 8. — Natančnejše pri hišni posestnici istotam. 2992

Vino po ceni.

Zakaj kupiti vino v gostilni po 50—80 vinarjev liter, ker se dobi pri Josipu Maljavacu, pošta in postaja Roč v Istri, črno (rudeče) franko vsaka zeleniška postaja na Kranjskem po 38 vinarjev liter in se ga more naročiti tudi samo 56 litrov. 667 100—1

A. Lukic

Ljubljana, Pred Škofijo 19

priporoča po znano nizkih cenah

obleke za jesen in zimo

najmodernejše površnike in pelerine za gospode in dečke. Vedno najnovejša konfekcija za dame in deklice. Strogo solidna postrežba.

Vsakovrstne obleke,
površniki, sukne,
deška oblačila.

Lastni izdelki!

Velikanska zalog
blaga za izdelovanje
oblek po meri.

Strogo solidne,
stalne cene.

Telefon štev. 291. 2514

Lepo stanovanje

se odda za november-termin, obstoječe iz 5 sob z vsemi pritiklinami in porabo vrtu. v II. nadstropju, Bleiweisova cesta štev. 1a, Natančnejše se pozive pri hišniku ali lastniku istotam. 2940

Vsak lahko dobí

tako iz mesta, kakor z dežele

zlatnino

kot zlate in srebrne žepne ure in večnice, prstane, uhane itd.

na obroke

pri zlatarju

J. Vecchiet

v Ljubljani, naspr. glavne pošte.

Cene zmerne. Postrežba točna.

Elegantno stanovanje

na Miklošičevi cesti št. 24,

(Slovenski trg št. 2)

I. nadstropje, obstoječe iz 4 do 5 sob, elegantne kopalone sobe, obilnimi pritiklinami, električno napeljavo, se odda v najem s 1. novembrom t. l.

Pojasnila v odvetniški pisarni dr. Krišperja istotam.

Kuharica

želi stopiti v kako župnišče, veča popoloma vsemu gospodinjstvu. Naslov pove uprava „Slovenca“. 3016 3

I. Chalupnik presuševalec
Ljubljana Stari trg št. 19

kupuje mlade prešiče in mlade bike ter plačuje zanje najvišje cene. — Dopisnica zadostuje.

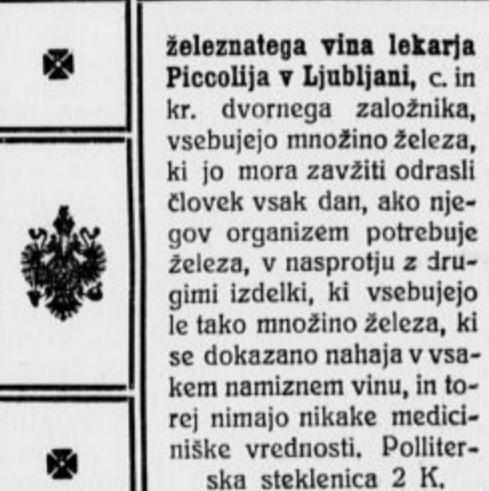
2985

Dobro idota 2933 2

kovačija

na Spodnjem Štajerskem, ležeča ob državni cesti, v prometnem kraju, se da radi družinskih razmer takoj v najem, eventualno tudi proda. Pogoji zelo ugodni. Več se pozive v restavraciji pri „Levnu“ v Ljubljani.

Tri žlice

Isče se za dobro hišo 3021

gospodica

za prodajalno v mestu, v starosti 25—35 let, ki bi bila zmožna obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi. Stanovanje in hrana prosta. Plača primerna po dogovoru. Gospodica, ki je sposobna opravljati ženska gospodinska opravila, posebno v kuhinji, ima prednost. Natančnejša pojasnila daje posredovalnica Flux, Ljubljana, Gosposka ul. Nastop takoj.

Prepričali se boste

pri nakupu blaga za moške
obleke v trgovini R. Miklauč,
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5
o veliki zalogi sukna in tudi
o zelo ugodni ceni. Vzorci
na zahtevo poštne prosto.

2 lepa prostora

pripravna za delavnice ali skladischa, se oddasta s 1. novembrom.
Poizve se pri hišnem gospodarju
Ivanu Košenina, Kolodvorska
2942 ulica št. 6. 1